

3. Ковалев В.В. Учет, анализ и бюджетирование лизинговых операций: теория и практика/ В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 512 с.
4. Лебедик Г. Особливості операційної оренди рухомого майна/ Г. Лебедик // Економічний аналіз. – 2008. – Випуск 3 (19). – С.105-107.
5. Литвиненко І.Ю. Об'єкти бухгалтерського обліку у сфері орендних операцій/ І.Ю. Литвиненко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2009. – Випуск 3 (15). – С.152-164.
6. Литвиненко І.Ю. Особливості податкового регулювання обліку орендних операцій/ І.Ю. Литвиненко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2010. – №1 (51).
7. Литвиненко І.Ю. Облік орендних операцій: проблемні аспекти/ І.Ю. Литвиненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NiTSB_2009/Economics/41670.doc.htm
8. Моссаковський В. Облік операційної оренди в Україні/ В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №10. – С.12-16.
9. Семенов Г.А. Теоретичні аспекти обліку та аудиту операцій з оперативної оренди/ Г.А. Семенов, Л.М. Лагода // Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво. – 2009. – №3. – С.172-175.
10. Крочук В.М. Особливості оподаткування фрахтових операцій в зовнішньоекономічній діяльності підприємства/ В.М. Крочук // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість. – 2004. – №29. – С.257-260.
11. Крочук В.М. Особливості оподаткування фрахтових операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства/ В.М. Крочук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2006. – Вип.16.6. – С.217-220.
12. Хом'як Р.Л. Регулювання податкового обліку транспортних послуг у сфері міжнародних перевезень/ Р.Л. Хом'як, В.М. Крочук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2003. – Вип.13.4. – С.287-290.
13. Хом'як Р.Л. Податковий облік фрахтових операцій із залученням інвестиційного капіталу/ Р.Л. Хом'як, В.М. Крочук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2004. – Вип.14.1. – С.199-201.
14. Тарасенко Л.Л. Правова природа договору фрахтування / Л.Л. Тарасенко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Том 1. / 19-20 лютого 2010р. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника. – 2010. – С.334-338.
15. Тарасенко Л.Л. Особливості договору найму (оренди) повітряного судна / Л.Л. Тарасенко // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XVI регіональної науково-практичної конференції. 8-9 лютого 2010р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – С. 214-216.
16. Герасименко В.Г. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: навч. посіб. / В.Г. Герасименко, А.В. Замкова. – Одеса: ОДЕУ, 2010. – 130 с.
17. Барихин А.Б. Экономика и право: Энциклопедический словарь/ А.Б. Барихин. – М.: Книжный мир, 2000. – 928 с.
18. Цивільний кодекс України: Закон України №435-IV від 16.01.2003р.
19. Повітряний кодекс України: Закон України №3167-ХІІ від 04.05.1993р.
20. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р.
21. Мельник Е.Г. Витрати майбутніх періодів: сутність, склад і класифікація/ Е.Г. Мельник // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2009. – №2 (14). – С.102-111.
22. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 “Оренда”: Наказ Міністерства фінансів України №181 від 28.07.2000р.

СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В ЧАСТИНІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ЇХ РОЛЬ В ЗАДОВОЛЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ КОРИСТУВАЧІВ

Матеріальною базою будь-якої підприємницької діяльності є необоротні активи, без яких не може здійснюватися ні один господарський процес. Актуальність теми дослідження пов'язана з важливістю інформації про необоротні активи як найбільш вартісного компоненту майна підприємства для прийняття рішень користувачами інформації. Важливу роль у формуванні цієї інформації відіграє бухгалтерський облік, ведення якого після прийняття Податкового кодексу потребує адаптації. За останній час в економічній літературі опублікована значна кількість наукових праць, присвячених проблемам вдосконалення обліку, його підпорядкування інформаційним потребам користувачів. Значна кількість інформації, що готується бухгалтерською службою на

підприємстві, призначена для задоволення інформаційних потреб державних контролюючих органів [5]. Не зважаючи на потужні зміни, що приніс в економічне життя Податковий кодекс України, все ще проблемним залишається роз'єднання податкового та бухгалтерського обліку та формування показників при відображенні операцій з необоротними активами. Інструментом часткового узгодження суперечливих показників слугує облікова політика підприємства.

Формування облікової політики щодо необоротних активів є одним з найважливіших і принципових етапів складання наказу про облікову політику, від чого залежить визначення якості інформації та її відповідність потребам. Облікова політика конкретного підприємства потребує належної форми організації бухгалтерського обліку, робочого плану рахунків бухгалтерського обліку: форми первинних облікових документів, порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань, методів їх оцінки, правил документообігу та технології обробки облікової інформації, порядку контролю за господарськими операціями тощо.

Питання, пов'язані з формуванням облікової політики, знайшли відображення в роботах вітчизняних та іноземних науковців і практиків. Серед вітчизняних фахівців, які досліджували питання облікової політики, В.Гаврилюк, В. Жук, М. Михайлов, Н. Боярко, О. Бірюк, О. Подолянчук, Т.Кучеренко, І. Чалий, Л. Пантелейчук та ін. Формування облікової політики в частині необоротних активів знайшло своє відображення в працях таких відомих вчених як, Ф.Ф. Бутинець, Р.Л.Хом'як, Н.Г. Виговська, Н.М. Малюга, В.П. Гончар, О.Ю. Попова.

Зважаючи на підвищену увагу науковців та практиків до вищенаведеної проблеми, метою статті є формування пропозиції щодо адаптації облікової політики підприємства в частині необоротних активів для задоволення сучасних інформативних потреб користувачів та оптимізації обліку.

Важливими нововведеннями в обліку необоротних активів є розширена класифікація основних засобів та нематеріальних активів на групи та встановлення мінімально допустимих строків корисного використання від 2 років для обчислювальної техніки до 20 років для будівель. Кроком до наближення податкового та бухгалтерського обліку є запровадження єдиних методів нарахування амортизації необоротних активів. Тобто, наразі застосовуються п'ять методів, що передбачені П(С)БО № 7 [2]. Зникло поняття податковий метод нарахування амортизації необоротних активів та норм нарахування амортизації. Сума нарахованих амортизаційних відрахувань при використанні всіх (крім виробничого) методів прямо залежить від терміну корисного використання об'єкту. Значну питому вагу у валових витратах підприємства займає сума нарахованої амортизації. З набранням чинності вищезгаданих змін, підприємство отримало нові можливості коригування оподатковуваного прибутку і розміру податкового зобов'язання (рис.1).

Економічний та податковий курс держави впливає на розвиток підприємства і в певній мірі знаходить своє відображення в обліковій політиці підприємства.

Строком корисного використання (експлуатації) об'єкта є період часу, упродовж якого підприємство передбачає використовувати відповідний об'єкт або кількість одиниць продукції (послуг), яку підприємство очікує отримати від використання необоротного активу. Тобто, наразі стоїть потреба визначення строку корисного використання (експлуатації) необоротного активу, що встановлюється виходячи з нормативного (технічного, економічного) строку експлуатації враховуючи мінімально допустимі строки їх використання згідно чинного законодавства.

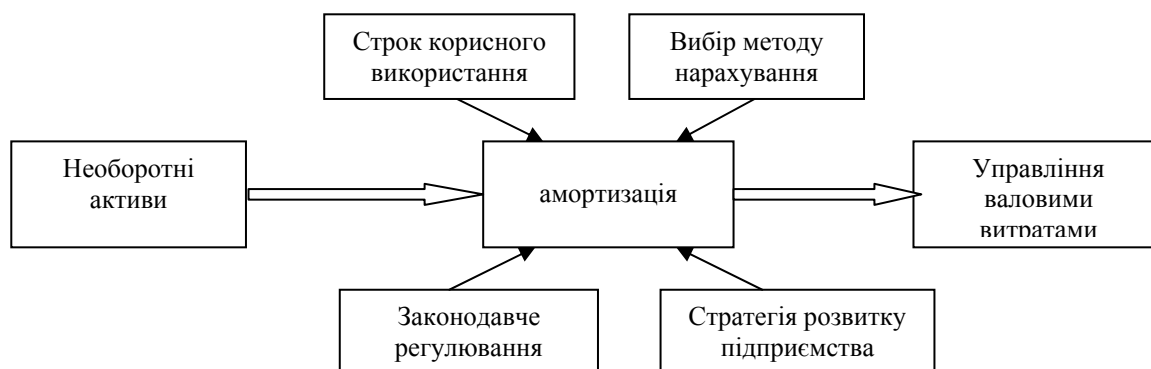

Рис. 1. Роль амортизації в управлінні валовими витратами в умовах сучасного господарювання

Отже, строк корисного використання повинен відображати: наміри керівництва підприємства щодо використання певного об'єкта необоротних активів з урахуванням накопиченого досвіду та

оцінки ринкової ситуації; податкового менеджменту, режиму використання об'єкта та ступеню морального та фізичного зносу [3]. Звичайно врахувати всі потенційні фактори впливу на зменшення (збільшення) прогнозованого терміну використання необоротного активу неможливо. Тому доцільно періодично переглядати термін корисного об'єкту.

З метою надання найбільш достовірної інформації пропонуємо розширити інвентаризаційну відомість, шляхом виділення окремою позицією встановлений термін придатності, переглянутий строк та внести відповідні зміни до другої сторінки форми №інв-1.

Таблиця 1

Модифікована форма №інв-1

№ п/п	Найменування та коротка характеристика	Рік випуску (будівництва)	Залишковий строк експлуатації	Переглянутий термін експлуатації	Номер			Станом на "__" _____ 20__ р.				Відмітка про вибуття	
								Фактична наявність		За даними бухгалтерського обліку			
					інвентарний	заводу	паспорта	кількість	вартість	кількість	вартість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

При проведенні інвентаризації постійно діючою комісією можуть бути дані рекомендації щодо перегляду терміну корисного використання окремих об'єктів необоротних активів, що й доцільно буде зафіксувати в вищеподаній формі №інв-1, адже поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства. Результати проведення щорічної інвентаризації з рекомендаціями подаються до бухгалтерської служби. В залежності від обраної стратегії підприємства та вимог законодавства бухгалтер, в свою чергу, приймає рішення про доцільність таких змін. Такий перегляд строків корисної експлуатації необоротних активів, на наш погляд, варто відобразити в наказі по підприємству. Слід зауважити, що зловживання даним важелем впливу на суму амортизаційних відрахувань може призвести до викривлення економічної інформації в частині необоротних активів. З метою впливу на розмір валових витрат підприємства раціональніше буде змінити метод нарахування амортизації.

З 01.01.2012 року вступає в дію п.14.1.138 п.14.1 ст.14 розділу I Податкового кодексу України, а також п.2 підрозділу 4 розділу XX "Перехідні положення", що збільшить вартісну межу включення матеріальних цінностей до складу основних засобів до 2500 грн. [1]. Матеріальні цінності вартістю до 2500 грн. можуть опинитися поза увагою внутрішнього контролю, оскільки чинним законодавством передбачає можливість обирати між включенням об'єкту до складу малоцінних необоротних активів і малоцінними швидкозношуваними предметами (рис.2).

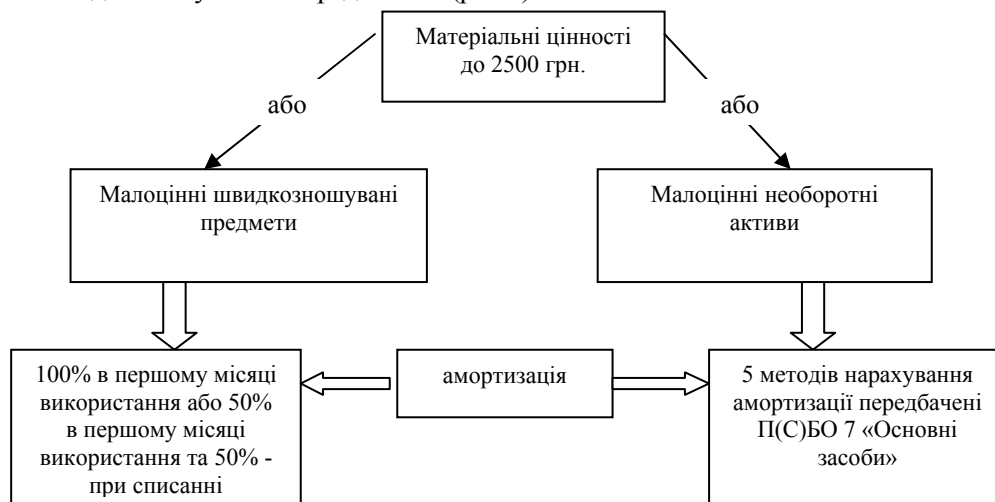

Рис. 2. Альтернативи обліку матеріальних цінностей вартістю до 2500 грн.

Під ці вартісні критерії підпадає велика кількість матеріальних цінностей: канцтовари, мобільні телефони, певна частка офісної техніки. В зв'язку з цим, постає питання визначення вартісних критеріїв включення об'єктів до складу малоцінних необоротних активів. На нашу думку, матеріальні цінності, що потребують додаткового контролю за використанням та рухом і мають тривалий термін використання доцільно відносити до малоцінних необоротних активів та обліковувати на рахунку 11.

Альтернативний вибір має бути зафіксований в наказі про облікову політику підприємства. Також, на нашу думку, для розмежування категорій МШП та МНА доцільно встановити вартісну межу на рівні порогу суттєвості фінансової інформації зазначеної в обліковій політиці.

Задоволення потреб таких двох важливих груп користувачів як управлінський апарат та держава в особі контролюючих органів вимагає виваженого підходу. З точки зору обліку необоротних активів цей підхід може забезпечити облікова політика підприємства. Строк корисного використання необоротних активів та вартісні межі для їх груп – це ті інструменти, на які в сучасних умовах розвитку та формування податкової політики держави слід звернути увагу. Раціональний підхід до обліку забезпечить менеджерам (керівництву) надійну та економічно обґрунтовану інформацію для потреб управління, з іншого – прозору та якісну інформацію для державних органів.

Подальших досліджень та уваги потребує, насамперед, питання визначення ліквідаційної вартості необоротних активів та її економічного змісту, критеріїв для встановлення та доцільності її застосування на різного роду підприємствах.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.
2. П(С)БО 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. (зі змінами та доповненнями).
3. Гончар В.П. Основні засоби: складові облікової політики / В.П. Гончар, О.Ю. Попова // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2009. – №2. – С. 12-18.
4. Замлинський В.А. Облік основних засобів: переосмислення принципів та завдань / В.А. Замлинський // Облік і фінанси АПК. – 2010. – №1. – С.81-92.
5. Крупка Я.Д. Користувачі облікової інформації та проблеми задоволення їх інформаційних потреб / Я.Д. Крупка // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – №3 (53). – С. 132-134.

657.474.57

*Кондрашова Т.М., к.е.н., доцент,
Донецький державний університет управління, Коришуневська Г.В.*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ЗА ДОПОМОГОЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

В ринкових умовах господарювання є необхідним і доцільним встановлювати зв'язок між результатами роботи кожного підприємства і системи управління. Система ефективного менеджменту повинна забезпечувати економічну самостійність, конкурентоспроможність та стійке фінансове становище підприємства на ринку. Вирішення проблеми ефективного розвитку та економічного зростання підприємств неможливе без удосконалення системи управління витратами.

Вагомий внесок у дослідження систем управління витратами внесли такі вчені, як: Е.Ю. Воронова [1,2], С.Ф. Голов [3], К. Друрі [4], Л.В. Нападовська [5], А.Ю. Сибір'ова, К.А. Ягмур [6], М.І. Скрипник [7], Т. Слезко [8], І.Я. Романів [9], Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер, Ш. Датар [10], М.Г. Чумаченко [11] та інші. У своїх працях вони аналізували основні методи і системи калькулювання, але питання вдосконалення системи управління витратами на українських підприємствах, що діють в ринкових умовах господарювання залишається актуальним.

Метою статті є аналіз відомих методів калькулювання витрат, виявлення їх основних переваг і недоліків та обґрунтування використання найдоцільнішого методу калькулювання з метою вдосконалення системи управління витратами на українських підприємствах.

Облік виробничих витрат і методи калькулювання продукції значною мірою залежать від особливостей галузі промисловості, до якої належить підприємство, типу та виду виробництва, характеру його організації та технологічного процесу, різноманітності продукції, що виробляється, об'єкта калькулювання, структури підприємства і центрів виникнення витрат.